

عهد و گفتگو

COVENANT & CONVERSATION

درس هایی پیرامون اخلاق
ربای لرد جانانان ساکس

با سپاس از بنیاد Wohl Legacy برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو

تفسیر هفتگی تورات

Why Judaism?

Nitzavim

چرا یهودیت؟ نیتزاویم

پاراشای این هفته پرسشی برمی انگیزد که به قلب یهودیت مربوط است، اما تا قرن ها پرسیده نشد تا آنکه حکیم بزرگ اسپانیایی قرن پانزدهم، ربی اسحاق آراما آنرا مطرح کرد. موسی به آخر عمر خود رسیده است. قوم به زودی از رود اردن گذشته، به سرزمین موعود خواهد رسید. موسی می داند که پیش از مرگ باید مهمترین کار را بکند. او باید عهد میان مردم و خدا را احیاء کند.

پدران و مادران افراد قوم، چهل سال پیش هنگام ایستادن در برابر کوه سینا این عهد را بستند و گفتند: "همه آنچه خداوند گفته است انجام داده و رعایت خواهیم کرد." (خروج ۲۴:۷) اما اینک موسی باید اطمینان یابد که نسل بعدی و همه نسل های آینده به این عهد وفادار

خواهند ماند. او می خواست که هیچ کس نتواند بگوید: "خدا با اجداد من عهد بست، نه با من. من موافقت خود را اعلام نکردم. آنجا نبودم." به این دلیل موسی گفت:

من فقط با شما این عهد و پیمان را نمی بندم؛ بلکه با شما که اینجا امروز در پیشگاه خداوند خدای خود ایستاده اید و با آنهایی که امروز در میان ما حاضر نیستند. ۱۴-

۲۹:۱۳

"آنهایی که امروز در میان ما حاضر نیستند" به معنای بنی اسرائیلی که آن زمان در جاهای دیگر بودند، نیست. کل قوم در آن جمع حضور داشت. این جمله یعنی: "نسل هایی که هنوز دنیا نیامده اند". از این رو تلمود می گوید: "همه آنها که در کوه سینا عهد بستند." [یوما ۷۳ب، ندرایم ۸ الف].

این اساسی ترین نکته در یهودیت است: به غیر از تغییر دین داده ها به یهودیت، ما هیچ یک انتخاب نمی کنیم که یهودی باشیم. ما یهودی به دنیا می آییم. وقتی به سن بلوغ می رسیم، موظف به رعایت قوانین می شویم؛ دختران در دوازده سالگی و پسران در سیزده سالگی. اما از زمان تولد، در عهد شرکت داریم. برمیصوا یا بت میصوا به معنای تایید هویت یهودی نیستند. هیچ گونه پذیرش دلبخواه یهودیت در کار نیست. آن گزینش بیش از سه هزار سال پیش انجام شد، وقتی که موسی گفت: "من فقط با شما این عهد و پیمان را نمی بندم... همچنین با آنها که امروز با ما نیستند." این به معنای نسل های آینده بود.

اما چگونه چنین چیزی ممکن است؟ هیچ تعهدی بدون موافقت داده نمی شود. چگونه می توانیم بر اساس تصمیم نیاکان دور خود در قرن ها قبل، متعهد شویم؟ بی تردید، بر اساس قوانین یهود می توانید بدون موافقت کسی به او سودی برسانید. اما با آنکه این سودی است

برای یک یهودی، اما یک تعهد و محدودیت گزینه های مشروع نیز هست. پس چرا ما امروز با تعهد بنی اسرائیل در آن زمان، متعهد شده ایم؟

از نظر یهودیت، این پرسشی نهایی است. چگونه هویت دینی می تواند از والدین به فرزندان برسد؟ اگر هویت فقط قومی بود، قابل فهم می شد. ما چیزهای بسیاری را از والدین خود به ارث می بریم، از جمله آشکارتر از همه: ژن های ما. اما یهودی بودن یک وضعیت ژنتیکی نیست. یهودیت، مجموعه ای از تعهدهای دینی است.

حکیمان تلمودی به این پرسش در شکل تفسیر پاراشای این هفته پاسخ گفته اند. آنها گفته اند که روح همه نسل های آینده در پای کوه سینا حاضر بوده اند. آنها به صورت روح، آزادانه موافقت نسل هایی که هنوز دنیا نیامده بودند را اعلام کردند. [شاووعوت ۳۹ الف]

اما ربی آراما استدلال کرد که این نمی تواند پاسخ به پرسش ما باشد، زیرا عهد خدا فقط با روح ها نیست، بلکه با انسان های دارای جسم است. ما موجوداتی فیزیکی با امیال جسمانی هستیم. می توانیم بپذیریم که روح همپیمان عهد می شود. روح انسان چه چیزی جز نزدیکی با خدا را طلب می کند؟^۱ توافقی رسمیت دارد که انسان های زنده، تنفس کننده و جسمانی انجام دهند. نمی توانیم فرض کنیم که روح ها با تورات و همه محدودیت هایش در زمینه خوردن، آشامیدن، روابط جنسی و غیره موافقت کرده باشند. تا وقتی دنیا نیامده و به سن معینی نرسیده باشیم، نمی توانیم متعهد شویم. پس این که نسل های به دنیا نیامده در کوه سینا و هنگام عهد بستن موسی حاضر بودند، نمی تواند پاسخ مناسبی باشد.

آراما در اصل می پرسید: چرا یهودی باشیم؟ پس از تلمود او اولین کسی بود که پرسید چرا یهودیت اهمیت دارد؟ چرا این پرسش پیشتر مطرح نشده بود؟ چرا در قرن پانزدهم در

¹ Isaac Arama, *Akeidat Yitzhak*, Deuteronomy, Nitzavim.

اسپانیا برای نخستین بار پرسیده شد؟ قرن ها پرسش "چرا یهودی باشیم" مطرح نشده بود. پاسخ همیشه آشکار بود: یهودی هستم چون والدین و اجدادم تا ابتدای شکل گیری یهودیت، یهودی بوده اند. پرسش های وجودی فقط زمانی برمی خیزند که گزینه ای دیگر پیش رو هست. از دیرباز تاریخ، یهودی بودن نه یک گزینه، بلکه یک سرنوشت و تقدیر بود. چیزی نبود که شما انتخاب کنید، همان اندازه که تولد در اختیار شما نیست.

در قرن پانزدهم در اسپانیا یهودیان با یک گزینه روبرو شدند. یهودیان اسپانیا "شب شیشه ها"ی خود را در سال ۱۳۹۱ میلادی تجربه کردند [توضیح مترجم فارسی: اشاره به آغاز حمله به یهودیان در آلمان هیتلری و شکستن شیشه های کنیساها و خانه ها و اماکن کسب یهودیان] و از آن پس تا اخراج از اسپانیا در ۱۴۹۲ هر چه بیشتر از جنبه های گوناگون زندگی اجتماعی طرد شدند. فشار شدیدی برای تغییر دین دادن بر آنها وارد می شد و برخی نیز این کار را کردند. برخی از آنان یهودیت خود را در خفا حفظ کردند، اما برخی چنین نکردند. برای نخستین بار در طول قرن ها یهودی ماندن نه یک سرنوشت بلکه یک گزینه بود. به این دلیل آراما پرسش قرن ها مسکوت مانده را پرسید. در زمان ما نیز که همه امور مهم دارای گزینه هایی هستند، همین پرسش مطرح است.

آراما به این پرسش پاسخ داد. من نیز پاسخ خودم را در کتابم مطرح کردم: *A Letter in the Scroll*²

اما همچنین معتقدم که بخش بزرگی از پاسخ، همان است که موسی در پایان خطابه اش می گوید:

² *A Letter in the Scroll: Understanding Our Jewish Identity and Exploring the Legacy of the World's Oldest Religion* (New York: Free Press, 2000). Published in Britain as *Radical Then, Radical Now: The Legacy of the World's Oldest Religion* (London: HarperCollins, 2001).

من امروز آسمان ها و زمین را در برابر شما به شهادت می گیرم. پیشاری شما زندگی و مرگ، برکت و لعنت را نهاده ام. زندگی را برگزین - تا خودت و فرزندان زندگی کنید... " (تثنیه ۱۹:۳۰).

زندگی را برگزین. هیچ دین و هیچ تمدنی تا این اندازه قوی و منسجم بر روی انتخاب ما تاکید نکرده است. مشه بن مایمون می گوید یا مانند موسی صدیق هستی و یا مانند یروبوام، شرور.^۳ ما می توانیم بزرگ باشیم. می توانیم کوچک باشیم. انتخاب با ما است.

انسان های دوران باستان با اعتقاد به تقدیر، بخت و تاثیر ستارگان یا دلبخواه بودن طبیعت، باور کامل به آزادی انسان نداشتند. برای آنها آزادی حقیقی به این معنا بود که اگر دیندار هستی تقدیر را بپذیر و اگر افکار فلسفی داری، خودآگاهی به جبرها را بپذیر. خداناباوران علم گرای امروزی به آزادی انسان چندان باور ندارند. آنها می گویند که ما به خاطر ژن های خود گرفتار تقدیر هستیم. سرنوشت ما در ژن هایمان نوشته شده است. انتخاب، توهم ذهن خودآگاه است. قصه ای است که ما برای خودمان می گوئیم.

یهودیت می گوید: نه! انتخاب مانند یک ماهیچه است: یا باید آنرا به کار بیندازیم، یا آنرا از دست می دهیم. قانون یهودیت آموزشی مداوم برای تقویت اراده است. آیا می توانی این را نخوری و آنرا بخوری؟ آیا می توانی سه بار در روز ورزش روحانی کنی؟ آیا می توانی یک روز در هفته استراحت کنی؟ آیا می توانی ارضای غریزه را به تعویق بیندازی که به نظر فروید نشان تمدن است؟ آیا می توانی کنترل روی خود را تمرین کنی که بر اساس آزمایشی به نام تست مارشملو، نشان ترقی در زندگی آینده است؟^۴ یهودی بودن یعنی جهت جریان آب شناس کردن و انجام ندادن کارهای دیگران فقط چون آنها انجام می دهند.

^۳ Hilchot Teshuvah 5:2.

^۴ Walter Mischel, *The Marshmallow Test*, Bantam Press, 2014.

یهودیت به ما ۶۱۳ تمرین تقویت اراده می دهد تا گزینه های خود را شکل بدهیم. این گونه است که در مشارکت با خدا مولف زندگی های خود می شویم. ایزک باشویس سینگر می گفت: "ما باید آزاد باشیم. هیچ گزینه دیگری نداریم!"

زندگی را برگزین. در بسیاری از ادیان دیگر زندگی زمینی با عشق ها، از دست دادن ها، پیروزی ها و شکست هایش بالاترین ارزش نیست. از دید آنها بهشت در زندگی پس از مرگ یافت می شود و دنیا را باید همان گونه که هست، پذیرفت. زندگی فقط آن است که در ابدیت به دست می آید و دارای آرامش است و بدون درد. اما از دید یهودیت، زندگی این چنین نیست. زندگی پس از مرگ ممکن است شریف، روحانی و والا باشد، اما زندگی آن است که با همه امیال، مسئولیت ها و خطرهایش همراه باشد.

یهودیت به ما می آموزد که خدا را روی زمین جستجو کنیم و نه در آسمان ها. یعنی به زندگی پرداختن و نه گریز از آن. یهودیت بیشتر به دنبال شادمانی است تا خوشبختی: شادمانی با دیگران بودن و با آنها زندگی را برکت کردن. یهودیت یعنی مخاطره های عشق، تعهد و وفاداری را پذیرفتن. یعنی زیستن برای امری بزرگتر از جستجوی لذت یا موفقیت. یعنی جسارت داشتن.

یهودیت لذت را نفی نمی کند، زیرا دین ریاضت کشانه نیست. یهودیت لذت را پرستش نمی کند. لذت پرست نیست. بلکه لذت ها را مقدس می سازد. یهودیت حضور الهی را به جسمانی ترین کنش ها فرامی خواند: خوردن، نوشیدن و روابط جنسی. ما خدا را نه فقط در کنیسا، بلکه در خانه، مدرسه و کارهای خیر می یابیم. ما خدا را در میان جماعت می یابیم، در مهمان نوازی و هر گاه که شکاف هایی در دنیای انسانی را ترمیم می کنیم.

هیچ دین دیگری به فرد انسانی تا این اندازه ارج نگذاشته است. ما دست پرورده گناه اول نیستیم. ما فقط دسته ای از ژن های خودپرست نیستیم. ما شکلی از حیات بی دلیل نیستیم که در گستره جهان گم شده باشیم. ما موجوداتی هستیم که خدا صورت و شباهت خود را به ما داده است. ما موجوداتی هستیم که خدا خواسته شریک او در کار خلقت باشیم. ما قومی هستیم که خدا با ما در کوه سینا با تورات عهد و عقد وصلت بسته است. ما قومی هستیم که خدا ما را شاهد خود قرار داده است. ما سفیران آسمان ها در کشوری هستیم به نام زمین.

ما از دیگران بهتر یا بدتر نیستیم. ما فقط متفاوت هستیم، زیرا خدا به تفاوت ها احترام می گذارد. اما انسان ها در بیشتر طول تاریخ خود خواسته اند که تفاوت ها را از راه اجبار تمام بشریت به پذیرش یک دین، رژیم یا امپراتوری حذف کنند. دین ما یکی از معدود ادیانی است که باور دارد که همه صدیقان ملت های دنیا به خاطر کارهای آنها در زمین سهمی از آسمان ها دارند.

زندگی را برگزین. هیچ چیزی آسانتر از این به نظر نمی آید و در عین حال، بنا به تجربه، هیچ چیزی سخت تر نیست. با این همه آدم ها به دنبال جایگزین هایی برای زندگی می گردند. آنها دنبال ثروت، دارایی، مقام، قدرت و شهرت هستند. برای این خدایان قربانی های بزرگ می دهند و خیلی دیر متوجه می شوند که ثروت واقعی آن چیزهایی نیست که دارید، بلکه آن چیزهایی است که برای آنها شکرگزار هستید. بالاترین مقام آن است که دربند مقام نباشید و نفوذ داشتن بسیار مهمتر از قدرت داشتن است.

از این رو است که هرچند ادیان کمی هستند که دشوارتر از یهودیت باشند، اکثریت یهودیان در اکثریت زمان ها یهودیت خود را حفظ کرده، به عنوان یهودی زیسته، خانه های یهودی برپاداشته و داستان یهودی بودن را ادامه داده اند. به این دلیل موسی با ایمانی خدشه

ناپذیر که حقیقت آن اثبات شد، بر این عقیده بود که: "من این عهد و پیمان را نه فقط با شما، بلکه با آنهایی می بندم که امروز اینجا در کنار ما حاضر نیستند." هدیه موسی به ما این است که با پرستش چیزی بزرگتر از خود ما، از آنچه هستیم، بزرگتر شویم. چرا یهودیت؟ زیرا هیچ راه پرچالش تری برای برگزیدن زندگی وجود ندارد.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی توسط شیریندخت دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved